

[Damsgaard.]

glade lyssyn, der ligesom stråler gennem den højtærede finansministers fremsættelsestale.

Vi har lige siden 1957-58 været begunstiget af udefra kommende medbør i en ganske enestående grad. De muligheder, som denne økonomiske medbør har bragt med sig, burde efter min opfattelse have betydet, at vi i dag stod langt stærkere rustet over for den kommende tids opgaver, end tilfældet faktisk er.

Det er da slet ikke nok, når regeringen henviser til, at der i disse år er sket fremgang i velstand, i produktion og i antallet af beskæftigede. Det ville ikke være godt andet. Spørgsmålet er i virkeligheden også et helt andet, nemlig om de uhyre muligheder for fremgang, som disse års gunstige ydre vilkår har budt på, er blevet udnyttet godt nok, så vort samfund ikke ved den første afsvækkelse af disse gunstige ydre vilkår tvinges tilbage til den hidtidige siksakkurs mellem arbejdsløshed og valutavanskeligheder.

Når jeg understreger dette, er det også, fordi det efter min opfattelse ikke vil være forsvarligt at se bort fra, at ikke alle de faktorer, der indgår i den gunstige situation, vi har nået, kan betragtes som lige varige. Jeg skal ikke nægte, at den tendens til svækkelse af beskæftigelsen i de kommende måneder, som man kan aflæse i statistisk departements opgørelse i sidste uge over de forskellige virksomheders ordrebeholdninger og forventninger, gør et vist indtryk på mig.

Nu er jeg da helt klar over, at vi gennem den økonomiske politik ad to veje har mulighed for at imødegå sådanne tendenser. Erfaringen viser imidlertid, at der netop ofte er tale om meget snævre grænser i denne henseende. Den ene vej går gennem tilbageholdenhed med skatteudskrivningen, den anden vej gennem øgede statsudgifter, og vi har vel nok alle en fornemmelse af, hvilken vej der ligger regeringens hjerte nærmest.

Men mon ikke de senere års udvikling burde have belært os om, at vel kan denne sidste vej på allerkorteste sigt stimulere beskæftigelsen, men på blot lidt længere sigt i virkeligheden let føre til beskæftigel-

sestruende omkostningsstigninger. Heri ligger for mig at se også en af de største farer ved tvangslånet, nemlig denne, at det kan bringe os ud i en situation, hvor en selvskabt konjunkturpolitisk nødvendighed kan tvinge til offentlige udgiftsstigninger, som ellers ikke var ønskelige.

Også på andre områder skal vi vogte os for at overvurdere det gunstige i situationen. Når den højtærede finansminister så stærkt understreger valutafremgangen i det sidste års tid, skal det være langt fra mig at bestride denne kendsgerning, men vi må ikke glemme, at henimod to tredjedele af denne fremgang stammer fra statens, kommunernes og de koncessionerede selskabers hjemtagning af udenlandske lån i denne periode. Vi skal heller ikke se bort fra, at den mangel ude i Europa, som i øjeblikket giver bedre afsætningsvilkår bl. a. for dansk kødeksport og dermed øgede valutaindtægter, ikke kan betragtes som varig; tværtimod må vi regne med, at den forestående gennemførelse af flere af fællesmarkedets landbrugsordninger ikke alene vil ramme dansk landbrug, men derigennem i virkeligheden hele vort samfund. For vi er jo i sidste ende alle afhængige af den valuta, som landbrugets eksport indbringer.

Lad mig i denne forbindelse tilføje, fordi det hænger nært sammen med dette: vi er jo også alle interesseret i, at der gives landbruget som erhverv de bedste muligheder for at rationalisere og for at tilpasse sig til den udvikling, som er i gang også ude i verden, hvor dansk landbrug skal møde sine konkurrenter. Jeg ønsker ikke, at vi her i landet skal stile mod storlandbrug. Jeg ønsker ikke, at to landbrugsejendomme skal tvinges sammen. Jeg ønsker i det hele taget ikke, at der på dette område bliver tale om tvang i nogen retning. Jeg tror, at den enkelte landmand er den, der bedst kan vurdere sit landbrugs muligheder — og det ganske uanset om det er på 5 eller på 30 tdr. land. Men det, vi gennem lovgivningen gør i dag, er jo i realiteten, at vi fratager den enkelte landmand denne adgang til selv at bestemme, og vi gør det i en grad, som er helt i strid med udviklingens realiteter. Mon ikke der er enighed om, at vi på dette område skal vogte os for bratte omvæltninger? Men jo længere vi venter med at komme